

ISSN 1857-2685

Русь

№ 3-4 (13-14), 2008

Общественная ассоциация
«Русь»

По благословению его Высокопреосвященства
Лавра, первоиерарха Русской православной церкви
за границей, митрополита
Восточноамериканского и Нью-Йоркского

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ИСТОРИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

Русини

2008, № 3-4 (13-14)

Кишинев

Общественная ассоциация
«Русь»

Василь МПЩАНИН

Закарпатська молодь в школах ФЗН: навчання чи змушена міграція?..... 124-128
Vasy! MISHCHANYN

Transcarpathian Youth in the Schools of the FZN: Learning or Forced Migration?

ЗНАМЕНИТЫЕ РУСИНЫ / FAMOUS RUSINS

Нина ПАШАЕВА

Карпаторусские интеллигенты в России в 1-й половине XIX века: Орлай, Балугьянский, Лодий, Кукольник, Венелин 129-140

Nina PASHAEVA

Carpatho-Russian Intellectuals in Russia in the First Half of the XIX century: Orlai, Balug'ianskii, Lodii, Kukol'nik, Venelin

Дьякон Олександр МОНИЧ

Діяльність мараморощського святителя Іосифа (Стойки) 141-147

Deacon Aleksandr MONICH

The Work of the Maramarosh Saint Josef (Stoika)

Юрій ДАНИЛЕЦ

Архиепископ Ионафан (Кополович): документы и материалы 148-159

Iurii DANILETS

Archbishop Ionafan (Kopolovich): Documents and Material

Дмитро ДАНИЛЮК

Наукова спадщина Юрія Венеліна у світлі нових досліджень 160-171

Dmytro DANYLIUK

The Scholarly Legacy of Iurii Venelyn in Light of New Research

Юрій ДАНИЛЕЦЬ

Пам'яті Івана Калинича 172-176

Iurii DANYLET'S

In Memory of Ivan Kalynych

РУСИНСКАЯ БИБЛИОГРАФИЯ / RUSIN BIBLIOGRAPHY

Юрій ДАНИЛЕЦ

Русинская тематика в изданиях последних лет 177-188

Iurii DANILETS

Rusin Themes in the Publications of Recent Years

Юрій ДАНИЛЕЦЬ

Кредо Івана Хланти – зберегти духовну спадщину русинів! 189-190

Iurii DANILETS

Credo of Ivan Khlanta – Uphold the Spiritual Heritage of the Rusins!

Наталія ДАНИЛЕЦЬ

Книга про історію та культуру одного села на Тячівщині 191-192

Natalia DANYLET'S

A Book of the History and Culture of One Village in the District of Tiachev

Юрій ДАНИЛЕЦЬ

ПАМ'ЯТІ ІВАНА КАЛИНИЧА

Народився Іван Андрійович Калинич 4 лютого 1924 р. в с. Кошельово присілок Руня в сім'ї селянина-бідняка. З шести років розпочав освіту в народній школі в присілку Руня. У школі виявив неординарні здібності до навчання і вчитель запропонував батькам віддати хлопця до Хустської реальної гімназії. У 1944 р. І.А. Калинич закінчив гімназію з відмінним атестатом. Навчання в гімназії виявило його здібності не тільки до загальноосвітніх предметів, але і до образотворчого мистецтва. На уроках малювання під керівництвом досвідчених вчителів він опанував основи образотворчої грамоти і кольорознавства, систематично брав участь у виставках учнівських робіт. У 1944 р. після визволення Закарпаття, добровільно вступив до лав Радянської армії, в діючих частинах якої пройшов усю Угорщину. Після демобілізації з 1947 р. працює вчителем загальноосвітньої школи, а незабаром його призначають директором, на посаді якого відпрацював у школах Хустського району біля 34 років.

У 1948 р. І.А. Калинич вступає на заочне відділення факультету російської філології Ужгородського державного університету, який закінчив з червоним дипломом у 1952 р. У 1956 р. став членом КПРС. Працював над кандидатською дисертацією «Естетичне і візуальне виховання учнів на уроках малювання в школах Угорської Народної Республіки». На жаль, у 1971 р. не став домагатися її захисту, з причин застійних явищ у суспільстві.

У 1964 р. І.А. Калинич був одним із членів ініціативної групи, яка створила в м. Хуст об'єднання самодіяльних художників «Митець Верховини», де його на протязі багатьох років обирали відповідальним секретарем, а з 1984 р. директором.

Свої професійні навички І.А. Калинич вдосконалював в ізолюбії при Хустському будинку культури, організаторами і керівниками якої були відомі художники Наталя Семенівна та Юрій Дмитрович Герци. Велике значення для Івана Андрійовича, як художника мали його тісні зв'язки з видатними художниками Закарпаття: А.А. Коцкою, Й.Й. Бокшаєм, Г.М. Глюком, В.В. Микитою, З.І. Шолтесом. Починаючи з 1961 р. І.А. Калинич активний учасник майже всіх обласних семінарів само-

дїяльних художникїв пїд керївництвом видатних закарпатських майстрїв пензля. З 1964 р. вїн бере участь в усїх районних, обласних, республїканських і всесоюзних виставках, за пїдсумками яких неодноразово нагороджувався грамотами і дипломами. Зокрема вїн є дипломантом Першого Всесоюзного Фестивалю народної творчостї, присвяченого 40-рїччю перемоги у Великій Вїтчизняній вїйні, лауреатом Другого Всесоюзного Фестивалю народної творчостї, присвяченого 70-рїччю Жовтневої революцїї.

В червні – липні 1979 р. вїдбулася його перша ретроспективна виставка в м. Хуст, а в грудні 1979 – сїчні 1980 р. у м. Ужгород. Друга ретроспективна виставка І.А. Калинича вїдбулася в червні – липні 1984 р. в м. Хуст. У каталозї до цїєї виставки вступну частину написав народний художник УРСР А. А. Коцка. Наведемо деякі цитати: «. . . При перегляді робїт ювіляра приємно вражає його працелюбнїсть і працездатнїсть. . . », «. . . Живопис І. Калинича позбавлений шаблона, штампа, заученої манїрностї, тому майже всї його роботи є щирою, задушевною розповїддю про те, що вїн любить чи що його хвилювало, вразило. . . ». На виставцї 1984 р. експонувалося бїльше 60 творїв живопису, серед яких: «Весняні розливи», 1964; «Останній снїг», 1974; «Маки», 1978; «Зима в Липовцї», 1981; «Портрет спортсмена А.Г. Таченка», 1978; «Морозний день», 1983. Твори графїки: «У лїсї», 1971; «Кримський мотив», 1982. Крім того І.А. Калинич проводив звітнї виставки в колгоспах і радгоспах, на пїдприємствах. Наприклад за 8 мїсяцїв 1988 р. вїн провїв п'ять таких виставок. У травнї 1988 р. п'ять кращих його творїв експонувались у Бонї (Нїмеччина) з нагоди II Конгресу всесвїтнього руху «Педагоги – за мир». Цього ж року митцї Хустщини провели виставку в м. Спїшська Нова Вес (Чехословаччина), за пїдсумками виставки І.А. Калиничу присвоєне високе звання почесного громадянина мїста Спїшська Нова Вес з врученням йому плаката мїста і вїдповїдного посвїдчення.

Восени 1988 р. у Саболч-Сатмарській областї Угорщини пройшла пересувна виставка художника. У березнї – липнї 1989 р. у м. Хуст вїдбулася звітна персональна виставка Івана Андрїйовича. Тут на оцїнку глядача було виставлено бїля 50 натюрмортїв і бїльше 60 пейзажїв. Улюбленими жанрами художника були пейзаж і натюрморт, але у його творчостї знаходимо і портретнї композицїї. У 1993 р. указом Президента України Л.М. Кравчука І.А. Калиничу присвоєно звання «Заслуженого майстра народної творчостї України». З приводу цїєї подїї газета «Вїсник Хустщини» писала: «В Карпатській салон-галереї вїдбулася церемонїя вручення диплома про присвоєння звання "Заслуженого майстра народної творчостї України" І. Калиничу. Його ім'я, як художника вїдоме і в Україні і поза її межами. Протягом останнїх 20 рокїв вїн провїв понад 20 персональних виставок, з них 5 закордоном. В.С. Мон-

дич вручив диплом художнику. Своєрідністю творчості художника є любовне, ніжне, іноді навіть казкове ставлення до того чи іншого. Більшість творів є розкриття самого себе. . .».

Крім того І.А. Калинич відомий нам і в галузі літератури. На його поетичні тексти композиторами написано понад 30 пісень. У співавторстві з І. Магулою у 1963 р. він написав книгу «Хустська школа-інтернат», його поезії друкувалися у збірнику «Хуст над Тисою» 1994 р., в районній та обласних газетах. З 1995 р. Іван Андрійович починає писати на русинській мові. У 1996 р. у видавництві «Елара» вийшла перша його збірка під назвою «Смієся Верховина» з передмовою С. Поповича. До цієї збірки ввійшло 125 поезій, автор розділив їх на морально-побутові та суспільно-політичні.

Разом з дружиною Ольгою, що працювала вчителькою до виходу на пенсію, виростили двох доньок, Тетяна – лікар у м. Хуст, Марія – вчитель в Ужгороді.

У 2000 р. у Хустській міській друкарні вийшла друком друга збірка поета – «Поетичні іскринки». Як писав автор у передмові до видання – поетичні іскринки – це короткі віршовані твори переважно в чотири рядки. Збірка вмістила більше двісті таких іскринок, розділених умовно на 4 блоки: еротично-побутові, любовно-еротичні, філософські та суспільні. У цьому ж році І.А. Калинич опублікував третю збірку – «Верховинські вечурниці», до неї ввійшло понад 150 віршів. Іван Андрійович багато писав і про рідне село і материнську домівку, наприкінці 2003 р. він передав автору цих рядків три вірші такої проблематики, які ще не були опубліковані, подаємо їх для читача в світлу пам'ять про І.А. Калинича, що помер 10 червня 2004 р.

Дорогуй мамці

Пам'ятаю, Мамко, Ваші теплі руки,
Погляд Ваш ласкавий змучених очі,
Непосильний труд Ваш, радости и муки,
У котрых мы жили вднину и вночи.

З молоком туй Вашим впитав я у сердце
Радость колományкы и любов и гныв,
Задушевні, чисті молитвы у церкви,
Рудного нам слова мелодичный спів.

Прияв я всю Вашу добру естафету,
Вы ня научили жити у труді,
Дали сте ми крыла для творчого злету,
Вбы добро творити людьом на Земли.

В сердце ми запала радужна природа,
Душу ми залляла Божа благодать,
Я ставав частичков своего народа,
Хоть дyla вершила чужоземна знать.

Были Вы для мене, любa моя Мамко,
Сонцьом житэздатным за усы годы,
Вы робили путь муй безопасным, ясным,
Кулько бы у Тиси не стекло воды.

Світлый Ваш я образ сохрaню на вiчно,
Вiчно буде в серци безутiшний шем,
Што-м ся не уддячив вчасно и успiшно,
Я не встиг спасти Вас уд многих проблем.

Жаль ми, што давно так Вы нас залишили,
Мы на своих крылах мчались самi
Та маршрут увесь наш Вы нам освiтили:
Я поклон сердечный шлю Вам уд Землi!

3. 04. 2003 р.

Муй отчий дом

Муй отчий дом – старенька хыжа
Ис плах буковых у саду,
Соломов прадiдом покрыта
По добруй звычцi тых часу.

Пудслiпувато в свiт дивила
Через оконця у стiнi,
Добром усьых зайти манила
Як серед лiта, так взимi.

Робота в буднi тут кыпила,
Учила жити нас в трудi,
Серця теплом усьым нам грiла,
Свуй путь учила нас найти.

Мы спiванкы в трудi спiвали
И полюбили рудный край,
Мы потом землю поливали,
Обы земный створити рай.

Розправився злый час из хыжов,
Хоть простояла два вiкы,

Вже не цвите родина ружов,
Всі розбрелися – тко куды!

Устався я оден з родини,
Не легко по житю иду
Та серце гріє ми й доньні
Старенька хыжа у саду.

29. 07. 2002 р.

Рудное гніздо

Я родився в горах, де Камінь Челлений
Над озером чистым з хрустальнов водов,
Коло водопада, што Гукалом звесья...
Тот край описати не маю я слов.

Май дале из ліва на самуй вершині
Мого предка камінь уперто стоит
И пристально никат у низ на долину,
Житя там спонтанно вулканом кыпит.

У хащи буковуй там грибами пахне,
Малиновым цвітом цвите иван-чай.
Чорниці й малины у вагаши найдеш,
Хоть ягоды стиглы в кошарку збирай.

Пуд буком розлогым кырницю увидиш
Ис чистов прозрачнов цілющов водов
Там, коло кырниці, ты оленя стрітиш,
Што ратиці мые израна росов.

Спускаются з неба Карпаты зелені,
На склонах пологых притихли сады,
За ними ся прячут привітні оселі,
На крылах летіли туй юні годы.

Навесні пісні ми там пташкы співали
Душевні и щирі хоть вшиткі без слов,
А бархатні ночи сны ми навівали
Горячі и теплі, як перша любов.

Сесь закуток любый на руднуй планеті
У серци я ношу все своє житя,
Из нього черяю, повім по секрету,
И віру и силы на добрі діла.